

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

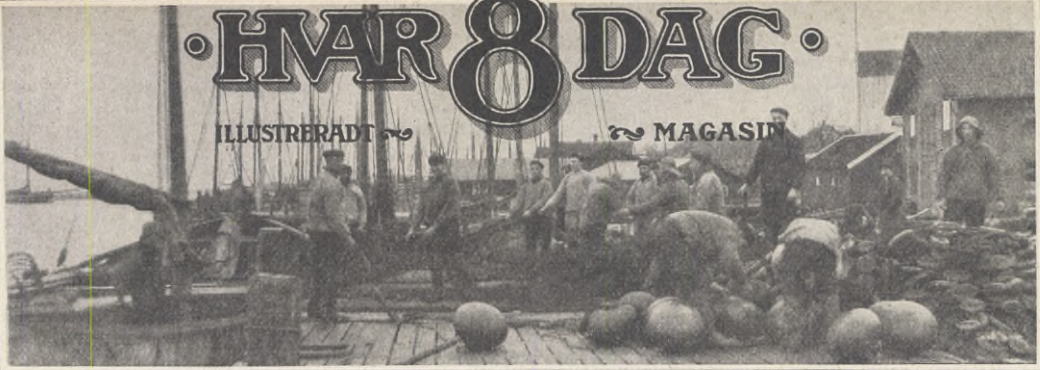
This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

SILLFISKETID I BOHUSLÄN. — EFTER FOTOGRAFI.

11TE ÅRG.

DEN 30 JANUARI 1910.

N° 18.

H. & Da

HERMAN WRANGEL.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Af ingen lär kunna förnekas, att det är en glänsande utveckling vår flotta genomgått, sedan efter årtiondens strider om sjöförsvarets ordnande statsmakterna vid 1883 års riksdag ändtligen beslöt sig för byggandet af pansarbåtar af s. k. Svea-cert. Frikostigt anslag riksdagen medel härför, understundom t. o. m. i större utsträckning än k. m:t själf dristat ifrågasätta. Följderna häraf underlätto icke att visa sig, bl. a. i uppväxandet af en yngre generation sjöofficerare, hvilka med framstående marinteknisk duglighet förenade den varmaste hängifvenhet för vapnet. Det är framför allt i denna krets de sista åren krafvet på en stark sjögående svensk flotta rest sig med förnyad kraft. Man kan ha olika meningar om möjligheten för ett land med Sveriges begränsade finansiella resurser att antaga och genomföra ett sådant flottprogram utan att taga skada i andra viktiga delar af stats- och folkorganismen. Men ingen har ifrågasatt den ädla patriotism, som i detta flottprogram tagit sig uttryck, ej heller, att moder Svea måste känna sig stolt öfver att äga sådana söner, som tänka stort om sitt lands förmåga att göra sig gällande på hafvet och att förse sig med ett mot alla eventualiteter tillräckligt skyddande flytande värn.

Bland dessa yngre sjöofficerare har länge nuvarande generalmajoren vid kustartilleriet *Herman Wrangel* intagit ett af de mest bemärkta rummen, framstående som han är i sitt fack och outrotligt verksam som han städe varit för främjandet af flottans sak.

Herman Georg Waldemar Wrangel är född den 30 mars 1859 i Stockholm, tredje sonen till dåvarande löjtnanten, sedermera öfversten Erik Fredrik Wrangel och hans maka Katarina Maria Gustafva Ehrenstam, en dotter af statsrådet Johan Fredrik Ehrenstam och hans maka född af Trolle. Genom detta möderne har Herman Wrangel sjömilitära anor: morfadern var före sin utnämning till chef för sjöförvarsdepartementet öfverste och sekundchef för flottans konstruktionskår, mormodern var sondotter till den i svenska flottans häfder berömda generalamiralen Henric af Trolle, tillsammans med Chapman på sin tid svenska flottans nydanare. På fädernet tillhör han den gren af den gamla vidtomfattande Wrangelska ätten, som i en yngre släktlinje utmynnade i den för sina krigiska bedrifter till lands och sjöss lika berömda fältmarskalken greve Carl Gustaf Wrangel, segraren i sjöslaget vid Femern 1644.

Elev vid sjökrigsskolan 1873 och sjökadett 1877 blef Herman Wrangel underlöjtnant vid flottan 1879 samt löjtnant darsammastädes 1883. Två år senare inkallades han till tjänstgöring i generalstabens och fortsatte dels här, dels i flottans stab till 1889, då han samtidigt med sin utnämning till kapten kommanderades till tjänstgöring som adjutant i sjöförvarsdepartementets kommandoexpedition, hvilken ställning han innehade till 1891. Våren 1889 erhöi han ock kommandering som vikarierande lärare ombord å kadettfartyget och bibehöll denna befattning trenne somrar i sträck för att sedan under icke mindre än sju år uppehålla den ansvarsfulla befattningen som ordinarie lärare i navigation vid sjökrigsskolan. År 1893 blef han därtämlte lärare i sjökrigskonst efter dåvarande kaptanen, sedermera statsrådet, numera konteramiralen Wilhelm Dyrssen, och bibehöll denna post till år 1901. 1895 hade han därtämlte utnämnts till lärare i sjökrigsvetenskap vid krigshögskolan, 1898 till lärare i strategi vid sjökrigsskolan och 1900 till lärare i taktik vid samma läroanstalt. Efter att 1903 ha afslutat sin lärareverksamhet vid krigshögskolan afgick han på våren 1906 äfven från sina återstående lärarebefattningar.

Genom denna öfver 17 år sig sträckande sjömilitära

lärareverksamhet såväl vid landtmilitära som sjömilitära läroanstalter kom Wrangel helt naturligt att utöfva det största inflytande på daningen af de uppväxande officeraregenerationernas uppfattning af flottans uppgift och ställning inom Sveriges försvarsväsen, detta så mycket mera, som han i detta hänseende intog en mycket deciderad ståndpunkt till förmån för hvad man skulle kunna kalla den stora flottan. Hans namn är äfven på det intimaste förbundet med det för vidare kretsar afsedda upplysningsarbete, som allt sedan midten af 1880-talet bedrivits i syfte att gifva nationen en riktig uppfattning om örlogsflottans stora betydelse för riksförsvaret. Af de mångahanda broschyrer och arbeten han för detta ändamål utgifvit må nämnas: "Sjövind, tankar i försvarsfrågan", "Sjövapnets betydelse för fosterlandets försvar", den allmänt kända "Svenska flottans bok", "Nationen och flottan", "Betydelsen af en stark örlogsflotta och tryggade sjöfartsförbindelser", "Vårt sjöförvar" (i de af studentföreningen Heimdal utgifna föreläsningarna 1905—06).

Herman Wrangels författarskap inskränker sig emellertid icke härtill: han har ärf faderns litterära påbrå. Utom hans "Lärobok i teoretisk och praktisk navigation", hvaraf en ny, utvidgad upplaga i år utkommit, kunna sålunda nämnas det betydande krigshistoriska verket "Kriget i Östersjön 1719—1721" i två delar. Vidare har han i tidskrifter offentliggjort en mängd afhandlingar och uppsatser samt i Nordensvans "Kriget och krigsinrättningarne" samt i Generalstabens stora arbete "Sveriges krig åren 1808—09" utarbetat allt, som rör kriget till sjöss.

Under detta omfattande författarskap har Wrangels nit för den praktiska tjänsten icke slappats. Redan år 1900 utnämndes han till kommandörkapten af andra graden och tre år senare till kommandörkapten af första graden samt 1907 till kommandör. I sommar, efter den under så sorgliga omständigheter i förtid bortryckte generalmajor Beckman, utnämndes han slutligen till den ställning som generalmajor och chef för kustartilleriet han ännu innehar.

Det är gifvet, att Wrangel skolat taga liflig del i de sträfvanden, för hvilka den i november 1906 efter mönster af den tyska Flottverein bildade föreningen "Sveriges flotta" velat göra sig till tolk. Allt sedan föreningens tillkomst har han varit verkställande ledamot i dess styrelse. Likaså har han varit ordförande i marinlitteraturföreningens styrelse sedan dennas bildande 1902.

Sedan år 1899 är han ledamot af k. krigsvetenskapsakademien.

Det är icke att undra på, att en man med generalmajor Wrangels förmåga vid flera tillfällen nämnts i sammanhang med besättandet af rådgifvareposten i sjöförvarsärenden vid konungens rådsbord. Hittills ha förutsägelser i denna riktning icke besannats, men att Wrangel har framför sig äfven en politisk bana kan knappast betviflas, hälst han sedan 1908 intagit säte i Första kammaren, där han representerar Blekinge läns landsting. Efter sin utnämning till generalmajor har han äfven intagit den efter Beckman lediga platsen i den stora parlamentariska försvarskommittén. De utlåtanen från densamma sistlidne höst, afseende att påskynda åtgärderna till sjöförsvarets stärkande, som väckt så mycket uppseende, äro helt säkert delvis att skriva på räkningen af just hans energiska initiativ.

Meningarna om det lägliga i dessa utlåtanens afgifvande just nu kunna utan tvifvel vara delade. Men Wrangels andel i desamma liksom hela hans sjömilitära gärning äro dikterade af detta rena patriotiska uppsåt, som vinner erkännande af motståndare icke mindre än af meningsfränder.

ELLEN HARTMAN.

Det var en fläkt från flydda dagar som slog emot de stockholmare hvilka den 18 januari på aftonen besökte soiréen på Hasselbacken. Ty vid densamma — den var anordnad till förmån för Stockholms allmänna skridskoklubb — gais en gästroll af en stockholmspublikens forna förklarade gunstling, som en gång hänryckte alla och en hvar med sitt glada, liffulla spel, men som sedan år tillbaka helt ägnar sig åt hemlifvet.

Det var ingen mindre än *Ellen Hartman* som den aftonen uppträdde — *Ellen Hartman*, numera friherrinna Cederström.

Hvem är väl som sett henne i någon glansroll — och sådana hade hon många — utan att i sitt minne bevara hennes alltid friska, oförfäradt frimodiga, poj-

Efter porträtt.

Klölid: Bengt Sjöfverparre.

FRIHERRINNAN ELLEN CEDERSTRÖM.

aktigt och oförbränneligt humoristiska men också fint känsliga spel?

*

Vid soiréen, där en synnerligt distinguerad samling, med konungen och icke få af våra kungliga i tåten, var att finna, medverkade hofsångerskan fröken Signe Rappe och operasångaren Menzinsky. Hufvudnumret var emellertid Ernst Ahlgrens roliga "I telefon", där *Ellen Hartman* under stormande bifall spelade den kvinnliga hufvudrollen, "Siri", som räknats bland hennes bästa skapelser. "Birger" spelades af hr de Wahl.

Och för visso märkte man denna afton, att *Ellen Hartman* är saknad

och ingalunda glömd af de många beundrarne till hennes konst.

Foto. Ös Ullg, Uppsala.

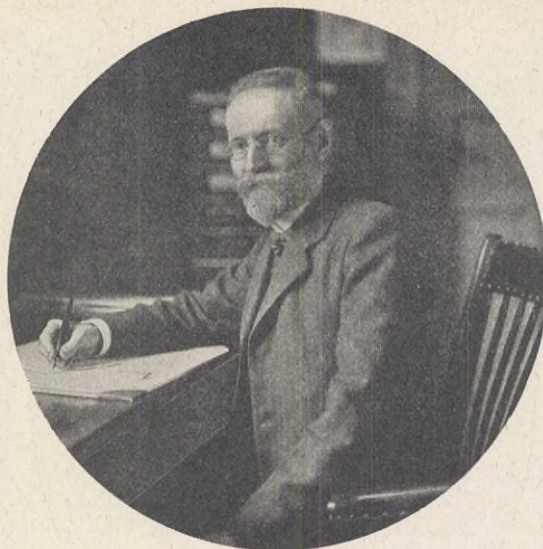
Klölid: Kem. A.-B. Bengt Sjöfverparre Stilm—Gbg.

UR "TORQUATO TASSO" Å UPPSALA TEATER: Personerna från vänster till höger räknadt: Antonio Montecatino, statssekr. — Gustaf Nilsson; Leonora Sanvitale, grefvinna af Scandiano — Hermine Bergvall; Torquato Tasso — Mauritz Stiller; Leonora af Erte, hertigens syster — Heidel Bjursten; Alphons II, hertig af Ferrara — Sven Thornblad.

Direktör Sigfrid Johnssons sällskap uppförde den 21 jan. i Uppsala under regie af Agnes Symra såsom premiär

för Sverige Goethes skådespel "Torquato Tasso", öfversatt af konung Oscar II. Spelet blef ganska väl mottaget.

Sedan man i Frankrike och England under inflytande af filantropin i slutet af 1700-talet begynt sysselsätta sig med att söka gifva undervisning åt blinda, dröjde det ej länge, innan rörelsen spred sig till andra länder. Under 1800-talets första årtionde grundades i skilda riket ej mindre än sex blindskolor och bland dem också en svensk. Det var den kände Pär Aron Borg, som hos oss bröt banan. Han upptog i sitt hem en blind kvinna, mamsell Charlotte Seyerling, och meddelade henne undervisning med den framgång att han i maj 1808 kunde införa en del framstående personer hålla offentlig examen. Resultatet ansågs så godt, att examensvittnena hos Gustaf IV Adolf utverkade ett tillfälligt understöd till fortsatt blindundervisning. Följande vår höll Borg en ny examen med icke mindre än 14 elever, hvaraf dock många, om ej de flesta, voro döfstumma men ej blinda. På grund af motion inom Ridderskapet och Adeln beviljade riksdagen 1810 i februari 3,333 rdr 16 sk. banko till ett "institut för blinda, döfstumma och svagsinte", och det första reglementet utfärdades den 10 juni 1810.

H. & D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Niché: Bengt Sjöforsparre.

REKTOR G. ÅSTRAND.

Enligt detta reglemente ställdes institutet under drottningen som beskyddarinna, och detta var verkligen ej blott ett talesätt, ty anstaltens ärenden föredrogs inför henne. Då under trycket af tidens svårigheter de anslagna statsmedlen ej på vederbörlig tid utbetalades från statskontoret, ser man ock, huru drottningen till konungen affärdar en "egenhändig not".

Tack vare det nämnda anslaget och en del enskilda gåfvor, bl. a. 14,000 rdr banko från Karl Johan, synas de ekonomiska bekymren ej ha varit så synnerligen svåra. Man såg sig t. o. m. i stånd att inhysa lärjungarne i en egen lägenhet på Djurgården-Manilla. Det var dock ej det palats, som nu reser sig där, utan en

omedelbart norr därom belägen stor träbyggnad, som innehades af spanske envoyén Coral — däraf helt visst det exotiska namnet.

Huset refs på 1870-talet.

Oanade svårigheter af helt annan art yppade sig emellertid. Borg var frimurare, och man trodde att han ville få barn till sig för att skicka dem till hundturken, enligt en annan version var det hans mening

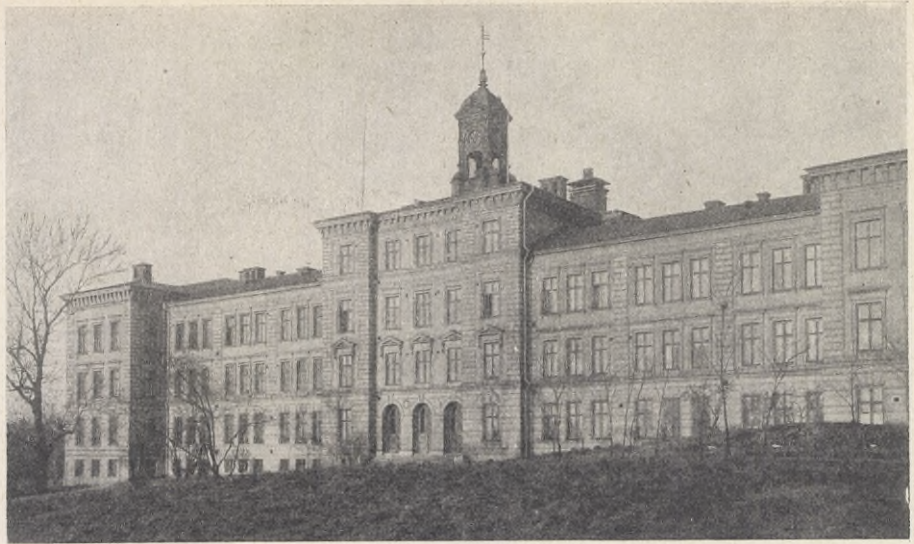
H. & D:s STOCKHOLMSFOTOGRAF

Niché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Stilm.—Glg.

KORGMAKAREVERKSTADEN.

att göra pulver af dem för att bota sjukdomar därmed. För att visa att barnen befunno sig i önsklig välmåga gjorde Borg därför med sina döfstumma elever en 60 miles fotresa genom flera provinser. Resan tycks ha haft åsyftad verkan.

En utvidgning af anstalten planerades snart och enligt det nya reglementet af 1816 skulle äfven ett ökat antal blinda mottagas. Verkligheten blef emellertid helt annorlunda, ty just vid denna tid upphörde man att mottaga blinda lärjungar.

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF EXTERIÖR AF K. BLINDINSTITUTET Å TOMTEBODA. Klisché: Bengt Silfverparre.

MATLAGNINGSKURSEN.

Vården om svagsinta tycks aldrig ha varit mycket omfattande.

P. A. Borgs blindanstalt blef sålunda egentligen blott en ganska kort episod i den svenska blindundervisningens historia. — Det var hans son Ossian Edmund Borg förbehållet att taga nya och resultatrikare tag. Efter

FÖRSKOLAN.

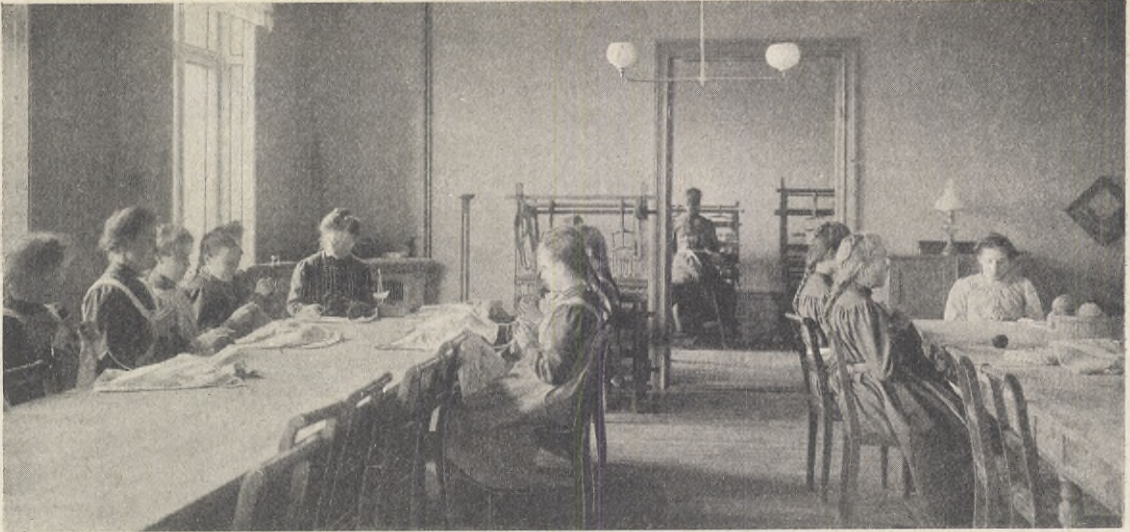

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

sin fars död hade han blifvit föreståndare för döfstuminstitutet på Manilla och med detta förenade han ånyo 1846 en afdelning för blinda. Bland de första lärjungar, som då inskrefvos, var en person, som säkert ännu lever i mångas minne — Carl Magnus Medén. Han opererades under sin vistelse vid anstalten å ena ögat med den framgång, att han kunde, om än med svårighet, läsa i vanlig bok, tog graden och var bl. a. i flera år rektor vid Ateneum i Stockholm.

Olägenheterna af att ha de blinda tillsammans med döfstumma framträdde allt mer och mer, hvartill kom, att den gamla träbyggnaden, där blindafdelningen höll till, var så förfallen, att den näppeligen längre kunde hållas beboelig. Då genomfördes 1879 ut-

Klisché: Bengt Silfverparre.

H. 8 De STOCKHOLMSFOTOGRAF.

K. BLINDINSTITUTET. Arbetsrum för Institutets fl. kor. *Kilché • Kem. A.-D. Demot Sijfoersparre Sölm—Olg.*

brytningen, och "Kungl. Blindinstitutet" kom till stånd.

Till lokal fick man ett hus vid Nybrogatan i Stockholm, som blifvit ledigt genom att Ladugårdslands elementarläroverk inflyttat i n, byggd lokal. Uppehållet i staden betraktades emellertid såsom blott provisoriskt, och ritningar till särskildt för blindundervisningen afsedda byggnader uppgjordes af Oskar Eriksson. Sedan riksdagen efter upprepad framställning beviljat medel, uppfördes i hufvudsaklig öfverensstämmelse med dessa å kronolägenheten Tomtebodan i Solna socken strax utanför Stockholm den stora nybyggnaden. Där ord-

nades undervisningen och vården på ett sätt, som motsvarar moderna grundsatser, af blindinstitutets förste rektor d:r Petrus Kerfstedt.

En del andra byggnader ha senare tillkommit, af hvilka den viktigaste är förskolan, afsedd för de yngre barnen, som där vinna inträde vid 7—9 års ålder och stanna i 4 år, under det 10—14-åringar mottagas vid själva institutet, där de stanna 8—10 år. De barn, som öfverflyttas från förskolan till institutet, ha där 6-årig kurs.

Lärjungeantalet uppgår för närvarande till 144, hvaraf 40 tillhöra förskolan. Barnen ha inga andra lyten än

H. 8 De STOCKHOLMSFOTOGRAF.

K. BLINDINSTITUTET. Dans i gymnastiksalen.

Kilché • Kem. A.-D. Demot Sijfoersparre Sölm—Olg.

blindhet. Komplikationsfall hänvisas till fru Nordins skola i Vänersborg. (Se Hvar 8 Dag årg. X: 46.)

Jämför man den undervisning, som nu lämnas med den, som P. A. Borg gaf, så framstår skillnaden i tidslyne mycket klar. Om den ofvannämnda Charlotta Seyerling heter det t. ex., att hon uppöfvat sina förmågheter i skrifning, tyska och franska språkens explikation och talande äfvensom färdighet på citra och harpa. På grund af hennes ringa fallenhet för fruntimmerslöjder hade hennes lärare "bestämt henne för medicinen" och, jämte det han gifvit henne en "öfversikt af de flesta litteraturens grenar", särskildt vinnlagt sig om undervisningen i matematik och naturkunnighet. Det förefaller onekligen föga troligt, att en så splittrad undervisning kunde vara synnerligen grundlig, men resultatlös blef den dock ingalunda, ty om hon än ej kom att få någon användning för sin kunskap inom medicinen, så lifnärde hon sig dock själf i många år på blindundervisning i Ryssland och uppbar till döddagar en regeringsspension därifrån som erkänsla för hvad hon uträttat för ryska blinda.

Den intellektuella undervisning som nu meddelas vid svenska blindskolorna afser att bibringa ett kunskapsmått som motsvarar folkskolornas A-kurser. En stor del af tiden åtgår för att förvärfva färdighet i läsning och skrifning. Vid den förnämnda användes numera uteslutande det s. k. brailleska systemet, i hvilket hvarje bokstaf utgöres af 1-6 upphöjda punkter. Bokstäfverna måste vara tämligen stora för att kunna kännas med fingertopparne, och detta medför den olägenheten att böckerna bli oerhördt skrymmande. En sv. psalmbok — utan evangeliebok — blir i blindtryck fem nära decimetertjocka delar — tvåfolio. På senare tid har man för den skull börjat använda en del förkortningar. Emedan flertalet blinda, sen de kommit ut i världen, ej få tid att läsa så ofta, ha vi emellertid i vårt land inskränkt oss till sådana förkortningar, som man lätt kan gissa sig till, såsom a för att, s för som o. d. Detta jämte bortkastande af stumma bokstäfver ger en ingalunda föraktlig utrymsbesparing.

En och annan lär sig att läsa nästan så fort som en seende, men för flertalet går det åtskilligt långsammare. Sällsynt är att en i öfrigt intelligent blind alldeles ej kan lära konsten.

Vid skrifning begagnas äfven den brailleska stilen. Den tryckes då för hand med metallstift i ett tjockt papper, som hvilar på metallreflor. En svårighet är att bokstäfverna måste tryckas baklänges för att komma rätt, när papperet vändes. Denna olägenhet är öfvervunnen i en nyligen konstruerad maskin, hvilken dock t. v. ställer sig för dyrbar för skolbruk.

Då den blindes korrespondenter ju ofta ej kunna läsa punktskrift, måste han få en skrift därjämte som hvem som helst obehindradt kan läsa. På vanligt papper lär han sig därför att i en dubbellinjal skriva fyrkantiga bokstäfver, som ej äro svåra för någon att tolka.

En af våra bilder visar förskolebarn sysselsatta med läsning och skrifning. Helt annorlunda ter sig klassrummet, när det är lektion i s. k. åskådning. Då erinras man närmast om en leksaksbutik. Det blinda barnet måste nämligen i skolan lära sig en mängd saker som det seende har gratis, tack vare sina ögon. När man då skall låta sin lärjunge veta, hur en båt, en kyrka el. dyl. ser ut, har man sitt bästa stöd i modeller, som vanligen komma från leksaksmagasinet.

De flesta undervisningsämnen ha här en metodik som något afviker från den som användes i skolor för seende barn, men af grundsats afviker man så litet som möjligt. Den blinde bör i minsta möjliga mån känna sig abnorm, och vistelsen vid blindskolan med-

för för honom den stora fördelen, att där är det han, som är den normale, och vi andra de afvikande.

Redan under den egentliga skoltiden sysselsättes lärjungen med handarbete, men de sista åren af sin vistelse vid institutet ägnar han sig uteslutande däråt. Borstbinderi och korgmakeri äro, jämte de vanliga kvinnliga handarbetena, hufvudyrkerna, men man har länge sett sig om efter nya yrken för att finna bättre arbetsförtjänst, särskildt för kvinnorna, som ha svårast att taga sig fram. Ett sådant försök är väfning som torde lämna godt resultat, åtminstone för dem som i hemmet ha någon, som kan hjälpa till ett tag vid inträffande svårigheter, t. ex. när en ny väf skall sättas upp. Just i detta läsår har man ock gjort försök med en matlagningskurs. Erfarenheten visar nämligen att en och annan blind flicka efter hemkomsten tagit sig till att sköta hushåll. En liten kurs under skoltiden i den allra enklaste matlagning och bakning bör då kunna komma dem till mycken nytta. Flickornas lust för saken är o begränsad.

Då alla eleverna bo vid institutet bli de gemensamma nöjena af mycken betydelse. Är vintern lämplig, spela källbacks- och skridskoåkning en stor roll. I år har man mer fått hålla sig till lekarne och dansen. Isynnerhet flickorna dansa gärna och icke blott ringdanser utan äfven sådana danser, som man knappt skulle tro de blinda om att utföra t. ex. pas de quatre, wienerkreuzerpolka o. d.

Deras lynne är i regel gladt, så länge de äro kvar i skolan. Först när de ute i lifvet fått sina knuffar, förbittras lynnet stundom. De flesta visa emellertid äfven då en förnöjsamhet, som gör dem i hög grad förtjänta af aktning och sympati.

DEBUTERANDE DRAMATISK FÖRFATTARE.

En premiärsuccés gjorde i Östersund redaktör *Janrik Bromés* 4-aktsskådespel "Olof Rahm", som befanns vara ett väl byggt och lyckligt genomfördt drama, i mångt och mycket öfverträffande förväntningarna på ett debutarbete. Handlingen i skådespelet är förlagd till 1677-78, då det lilla kriget pågick i Jämtland mellan danskar och svenskar.

Det var Knut Lindroths sällskap, som uppförde stycket.

Från porträttet.

Kliché - Benigt Sjöbergens

JANRIK BROMÉ.

Redaktionen af HVAR 8 DAG ansvarar för emottagna manuskript **endast om 20 öre i frimärken åtfölja desamma.**

Manuskript läsas i tur med förut inkomna och honoreras omedelbart efter införande.

RIKSDAGENS HÖGTIDLIGA ÖPPNANDE.

4 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF. I RIKSSALEN. Å tronen hans majestät konungen: sittande fr. v.: prins Carl, kronprins Gustaf Adolf, prins Vilhelm, prins Eugen. Kischä: Bengt Stålvareparre.
Måndagen den 17 jan. ägde efter sedvanligt ceremoniel riksdagens högtidliga öppnande rum. I rikssalen åskådade en mängd intresserade den lysande prakt, som där utvecklade sig.

KARL STAAFF 50 ÅR.

Den 21 januari fyllde, som förut nämnt, andra kammarens vice talman, förutvarande statsministern *Karl Staaff* 50 år. — Hr Staaff blef föremål för en mångfald hyllningar på denna sin halfsekelsdag. På förmiddagen, strax innan riksdagsförhandlingarna begynte, ägde sålunda en uppvaktning rum i Andra kammarens klubbrum, därvid närvaro såväl riksdagens ledamöter som flere utom riksdagen stående. Friherre C. C:son Bonde öfverlämnade till jubilaren en adress, undertecknad af meningsfränder såväl utom som inom riksdagen och försedd med omkring 200 namnunderskrifter, och direktör Ernst Beckman en adress från Frisinnade landsföreningens förtroen-

Foto. Florman, Stockholm. Kliché: Bengt Silfverparre.
OLOF GYLDÉN, den afgående ministerresidenten i Buenos Ayres.

deråd och verkställande utskott samt från Liberala samlingspartiets förtroenderåd.

*

I konselj den 21 jan. erhöll vår ministerresident i Buenos Ayres, *H. O. H. Gylden*, begärdt afsked, och samtidigt förordnades legationsrådet i disponibilitet, *Harald Bildt*, att i egenskap af chargé d'affaires t. v. förestå beskickningen.

Anledningen hvarför kommandörkapten *Olof Gylden* nu lämnat sin ministerresidentpost i Argentina, där han på ett så sällsynt framgångsrikt sätt tillvaratagit våra exportintressen, är den att hr G. antagit verkställande direktörskapet i rederiaktiebolaget Nordstjernan, tillsammans med generalkonsul Axel Johnson.

H. S Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

KARL STAAFF i sitt arbetsrum på sin 50-årsdag

Kliché: Bengt Silfverparre.

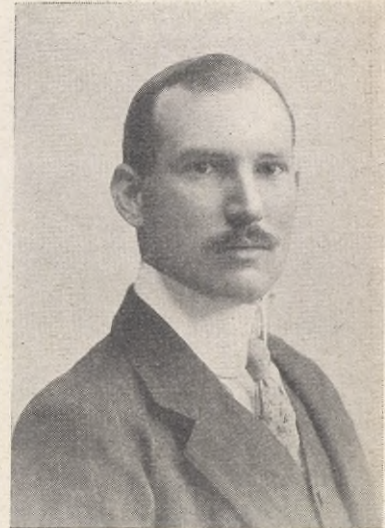
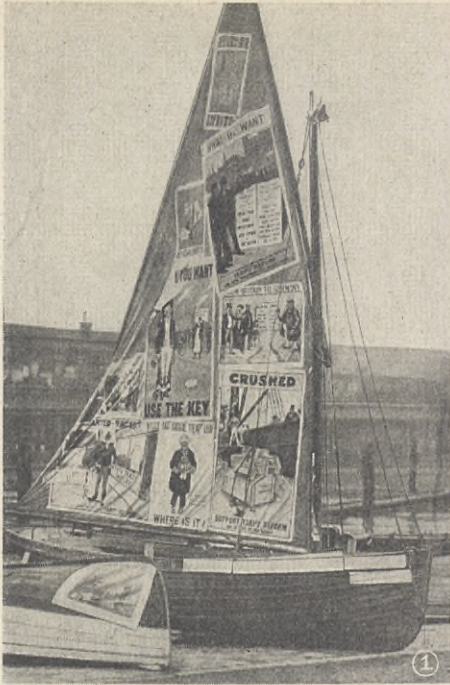

Foto. Florman, Stockholm. Kliché: Bengt Silfverparre.
HARALD BILDT, t. f. chargé d'affaires i Buenos Ayres.

Känt är, att hr Gylden icke funnit löneförhållandena på sin post tillfredsställande — Buenos Ayres är en af världens dyraste städer att leva i — ens med af riksdagens beviljad tilläggsanslag, och att hr G. icke med större entusiasm gått in på arrangementet med luckornas utfyllande på privat väg. Vår svenska rederinäring har emellertid utan tvifvel mycket att vinna på hvad som skett. (Vi hänvisa äfven till porträtt och text årg. VIII:5).

*

Den nu förordnade ministerresidenten *Harald Bildt* har uppehållit befattningen på förordnande under hr Gyldens tjänstledigheter. Hr Bildt är född 1876.

Efter fotografier.

3. Mr JOHN BURNS, arbetsministern, på väg från ett valmöte.

Kitché: Kem. A.-B. Denny Silfverparre Sklm—Gbg.

1, 2 OCH 4 VALPLAKAT UNDER AGITATIONEN I LONDON. 2. visar en ungdomlig politiker som på valdagen i West Norwood företer sitt favoritbarn tullreformen för sir Harry och lady Samuel.

Det var en gång, berättas det, en engelsk parlamentskandidat som lofvade sin vackra unga fru, att

hon skulle få en elegant sälkskinn kappa, om han blefve vald. Hon kunde naturligtvis inte tuga, utan

omtalade det för sina kära väninnor, och dessa sade därpå till sina män: "Rösta för all del inte på X., ty då får hans fåfänga fru en sälskinnskappa och blir så högfärdig, så, och min kappas är så gammal och sliten, så!" Och hr X. blef inte vald.

Anekdoten är gammal; men det förefaller onekligen som om valmännen i det fria och upplysta England inte heller i våra dagar maktade välja efter grundsatser och öfvertygelser. Det är knappast för mycket sagdt, att Englands framtid står på spel i de nu pågående valen, i det att landet har att välja mellan två stora och ödesdigra revolutioner — feodalismens krossande eller frihandels krossande, och båda dessa ha byggt upp det britiska världsriket. Men de flesta valmännen tyckas låta sina vota bestämmas vida mindre af tanken härför än af naiva, ointelligenta fraser och bilder samt trångsynta lokala och personliga intressen.

Vi svenskar ha nog ganska mycket öfverskattat "parlamentarismens hemland", då vi vant oss vid att med djup vördnad tala om dess politiska institutioner och förfaringsätt. Vi ha bland annat förbiset, att det icke är mera än åttio år sedan de rika feodalherrarne, lorderna i öfverhuset, faktiskt tillsatte underhusets medlemmar och att den skandalösa valkorruptionen endast blef en smula begränsad till det yttre genom lagen för tjugufem år sedan. Till de gamla svagheter i Englands politiska lif, enkannerligen dess val-lif, har nu på senare åren kommit en metodernas "amerikanisering" af sämsta slag. Det är humbug att säga, att valmännen välja underhusmedlemmarne och därmed bestämma öfver rikets öden; de utgöra till sitt stora flertal blott en viljelös "valboskap", som drifves till valurnan af den allsmåttiga parti- och valorganisationen, hvilken alltför ofta arbetar med grofva osanningar i agitationen och vädjar till folkets lägsta instinkter.

Det är tämligen tydligt, att de styrande "bossarne" djupt ringakta valmanskårens intelligens. Inte kan det just betraktas som ett argument till tänkande människor, när båda partierna släppa ut på gatorna barnungar, som leda på trissor vovvar och grisar om-lindade med band, hvarå läsas uppmaningar att rösta på den eller den kandidaten. Inte heller blir ett obevisadt och kanske obevisligt påstående starkare gent emot invändningarna därför att det klistras upp på alla väggar och till och med öfversvämmar båtseglen. Inte är det heller något intelligent argument för tullsystemet, att man från Sverige skickar till England ytterst billiga pinnstolar — som ju af brist på trävirke äfven med de högsta tullar inte skulle kunna tillverkas i England — eller när det uppdiktas, att vi

exportera våra tändstickor gömda i likkistor, hvari sedan brödlösa engel-ka tändsticksarbetare begravas; och inte bevisas heller den engelska frihandels nyttan i dess helhet däraf att somliga tyska hattar äro dyrare än somliga engelska. Dylika "argument" förevisas nu i alla valkretsar i "dumping shops" och "tari f shops".

Rätt typiskt är, att man före valens början allmänt spädde, att den gamle f. d. arbetareledaren och numera arbetsministern John Burns skulle bli slagen i Battersea därför att han på de sista åren inte haft tid att gå ur hus och i hus och skaka hand med valmännen. Litet personligt prat är vida viktigare än en storartad verksamhet i rikets tjänst, tyckes det. Nå, den här gången stupade Burns dock inte — men så tog han sig också ett par veckors semester för att traska ur hus och i hus och skaka hand! Han till och med skaffade sig tillfälle att utföra en räddningsbragd vid en stor eldsvada — ungefär som Gladstone på sin tid, när valen tycktes vilja gå galet, brukade låta stänga sig af en ilsken ko. . .

Överhufvud försiggå svenska valstrider i allmänhet både intelligentare och mera hyfsadt än de engelska. Engelsmännen ha ryckte om sig att alltid hålla så styft på rent spel, "fair play"; men vi svenskar skulle bestämdt aldrig tolerera ett så orent spel som valstriden i England merendels är. Vi skulle inte tillåta en så ogenerad utskänkning af fritt öl och gratis-whisky; vi skulle inte tolerera så öppna påtryckningar med hot om afskedanden o. s. v.; och de stenrika lordernas hot att indraga sina årliga anslag till sjukhus och barmhärtighetsinrättningar, om valen gå dem emot, skulle i vårt land omöjliggöra dem och deras parti. Inte heller skulle vi tillåta, att framstående aristokrater, som gjort riket stor nytta, på offentliga möten med förlof sagt "utskäldes" såsom "idioter" blott för det de äro konservativa; inte heller att de af skrälande, hyrda bråkmakare hindrades att tala på sina utlysta möten — lika litet som att en minister hotades med misshandel af andra hyrda "rowdies" och må-te fly från sitt möte.

Men så ha vi å andra sidan inte heller så muntra och trefliga valmöten som de engelska. Här i landet skrives det högtidliga straffals-ledare i det ena partiets press, om t. ex. en journalist af det andra partiet vågar på ett möte dra på munnen åt en talare; där borta hör det till programmet, att man skall på valmötena skoja och härfja af alla krafter, trakassera talaren med alla möjliga och omöjliga frågor, hurra för hans motkandidat o. s. v., mellan det att man tänder en ny pipa rök och sjunger: "For he's a jolly good fellow!"

Joije.

Efter fotograf.

FRÅN ÖFVERSVÄMMNINGEN I PARIS: En båt lossas.

Kilohs Bengt Sjöversparre.

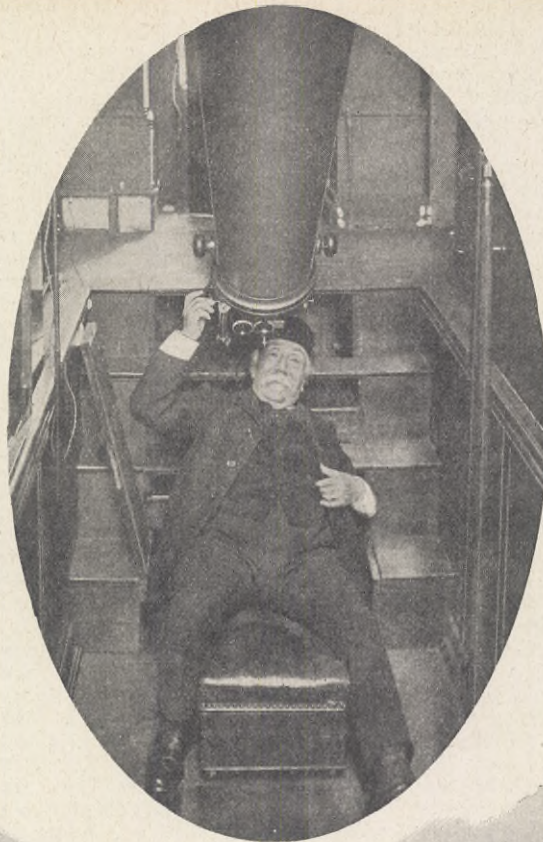
Under loppet af förra veckan ingingo underrättelser om att *Seine och Rhône svämmat öfver sina bräddar*; att trakter närmast gränsande till Seine, Loire, Marne Aube o. Meuse stodo under vatten, och att mycket stora skador orsakats af högvattnet. Och så småningom ingingo underrättelser från alla delar af Frankrike om öfversvämmande floder, som satt hela städer under vatten; järnvägslinier ha förstörts, tåg urspårat, telegraf- och telefonledning afbrutits; jordskred ha inträffat, och många människor ha omkommit.

Också i Paris har Seine strömmat öfver sina bräddar.

1910 blir från astronomiens synpunkt ett kometernas år; och största intresset i detta afseende äger den *Halley'ska* ko-

Efter porträtt. *Klöns - Bengt Sjöforsparre.*
GRAFVE KHUEN-HÉDERVARY, den nye ungerske ministerpresidenten.

meten, som, ännu osynlig för blotta ögat, med 156,000 kilometers hastighet i timmen nalkas vår j rd. Och ju närmare den kommer, dess ifrigare diskuteras frågan, om en sammanstötning mellan densamma och jordatmosfären skulle medföra någon risk för vår planet.

Mr *Baillou*, direktör för observatoriet i Paris, är i likhet med de flesta öfriga vetenskapsmän öfvertygad om att risken är minimal eller ingen. Skulle någon, säger han, bli lidande på sammandrabbningen, så blir det kometen. (Se äfven H. 8 D. n:o 15 denna årgång.) *

Grefve *Khuen Hédervary* har lyckats bilda den nya ungerska ministären och har nu att söka göra ett slut på landets ändlösa politiska kriser. (Forts. å sid. 285.)

Öfre bilden: "KOMMER KOMETEN?" — Mr Baillou, direktör för observatoriet i Paris, framför sitt jätteteleskop.
 Nederst t. v.: DEN BERÖMDE FRANSKE FÖRFATTAREN EDMOND ROSTAND, hvars mycket omskrifna "djur-skådespel" *Chantecler* inom kort går öfver scenen, på sin egendom *Cambo*, synbarligen sysselsatt med att studera några af sina modeller till "*Chantecler*". Nederst t. h.: MAXIM GORKI. (Se text å sid. 285.)

Tyska kronprinsessan Cecilie aflade nyligen, under sin vistelse i Schlesien, sitt första besök hos dragonregementet König Friedrich III (i Oels), hvars chef kronprinsessan är. Hon bar vid tillfället i fråga sitt regementets paraduniform; kronprinsen, som ledsagade henne, fick åtnöja sig med andra kyrassärregementets uniform.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Sjöförsparre.

TYSKA KRONPRINSESSAN HOS SITT DRAGONREGEENTE I OELS.

EN FURSTEFÖRLOFNING.

I oktober eller november kommer förmäling att äga rum i Bryssel mellan prins Victor Napoléon Bonaparte, sin ätts hufvudman, och prinsessan Clémentine af Belgien.

Konung Leopold, prinsessan Clémentines fader, motsatte sig af statskäl bestämt detta parti; men nu, efter hans död, möta icke längre några hinder, sedan såväl konung Albert och drottningen som grefvinnan af Flandern gifvit sitt samtycke. Förlofningen kommer inom kort att eklateras. Prinsessan är nu 38 år gammal, hennes blifvande gemål tio år äldre.

Forts. från föreg. sid.

Två gånger förut har grefve Khuen-Hédervary beklädt posten som ministerpresident och därvid visat, att åtminstone inte den goda viljan och den för verkets fullbordan nödiga energien fattas honom.

PRINSESSAN CLÉMENTINE AF BELGIEN.

*

Den berömda ryske skriftställaren Maxim Gorki vistas f. n. med sin hustru å ön Capri utanför Neapel, sysselsatt med att fullborda ett nytt verk. — Det talades nyligen om att Gorki blifvit utstött ur revolutionärernas parti på grund af att han skulle ha öfvergifvit deras sak och slagit sig på sysslöshet; ett faktum är dock, att det sistnämnda åtminstone icke är med verkligheten öfverensstämmande, ty G. är just nu synnerligen ifrigt sysselsatt med nedskrifvandet af nämnda roman.

Efter porträtt.

Kliché. Bengt Sjöförsparre.

PRINS VICTOR NAPOLEON.

En af Konstantinopels största arkitektoniska prydnader står nu i ruiner — det härliga Tschiraganpalatset vid

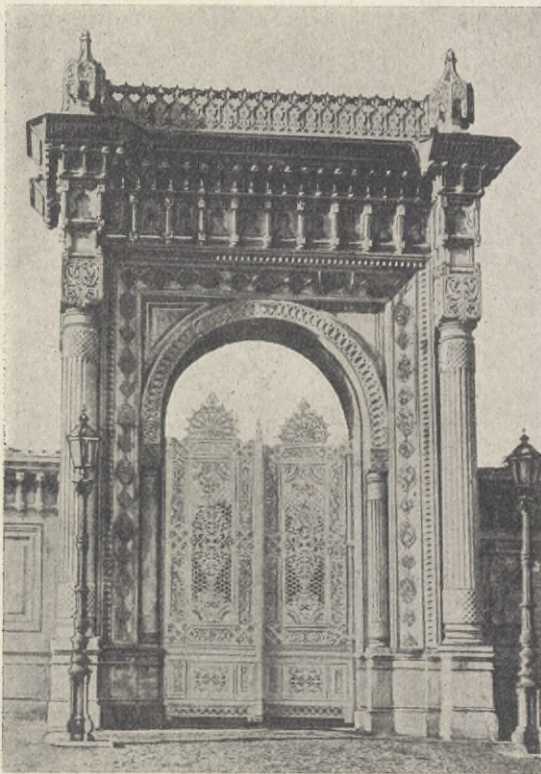
Bosporens strand har brunnit ner. Uppfördt åren 1863—67, har palatset under Abdul Hamids regeringstid gjort tjänst som fängelse för furstliga personer (också Muhammed V har där suttit fången); i föl inflyttade emellertid tur-

DET NEDBRUNNA TSCHIRAGAN-PALATSET I KONSTANTINOPEL.

Efter fotograf.

Kliché: Bengt Sjöbergparre.

Efter fotograf.

Kliché: Bengt Sjöbergparre.

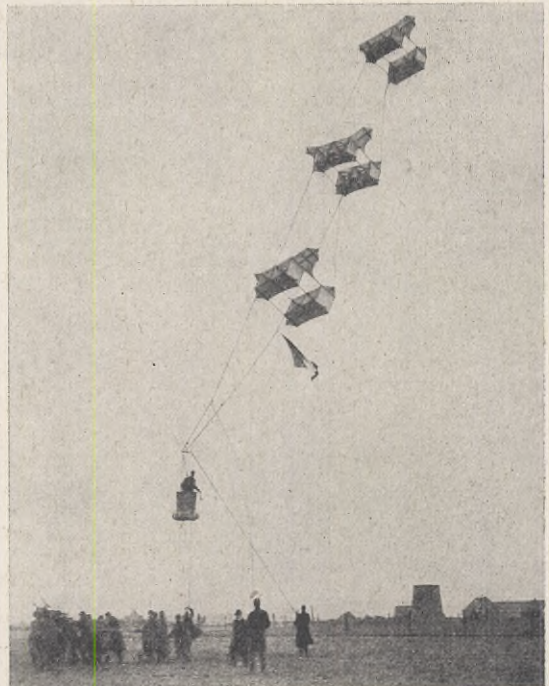
MARMORPORTEN TILL PALATSET TSCHIRAGAN.

kiska riksdagen i slottet, som utgjorde hufvudbyggnaden i ett väldigt komplex. En hel del fromma stiftelser samt handelsdomstolen voro likaså inrymda i palatset.

*

Vid Portel, i närheten af Boulogne-sur-Mer, är man sedan någon tid i tillfälle att iakttaga ett egendomligt skådespel.

(Forts. å sista sid.)

PAPPERSDRAKAR FÖR MILITÄRISKA OBSERVATIONER. VINDSPELET FÖR PAPPERSDRAKARNA.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data å nästa sida.

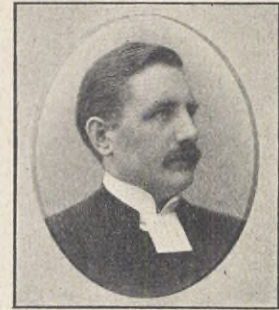
G. A. EKDAHL.
F. d. Grosshandlande. — Södertelje. 75 år 17 Jan.*

Å. H. HAMMARSKJÖLD.
Arkitekt. Godsägare. F. d. statsråd. — Tuna. Helsidesportr. och biogr. årg. VII:19. 65 år 20 Jan.

G. JUHLIN-DANNFELT.
Öfverste. — Stockholm. 60 år 19 Jan.*

J. LINDGREN.
T. f. missionsdirektor. Pastor. — Stockholm. Af Evang. Fosterlandsstiftelsen nyutsedd missionsdirektor.*

C. PESCHEL-BAROWIAK.
Grosshandlande. Donator. — Upsala. 75 år 21 Jan.

S. J. HALLBERG.
F. d. kapten vid S. Skånska Inf.-Reg. Led. af bankstyrelse m. m. — Lund. 70 år 18 Dec.

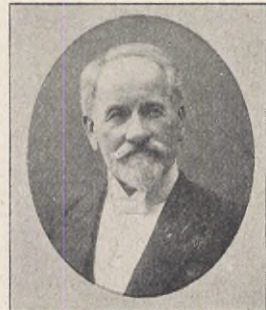
J. E. S. CNATTING'US.
Kronofogde. Auditör. — Mjölby. 50 år 8 Jan.*

L. WOLFF.
Med. Doktor. — Göteborg. 50 år 17 Jan.*

A. W. QVARNSTRÖM.
Kontraktspast. Kyrkoherde. Författare. — Söderdala. 65 år 19 Jan.

P. LINNCRANZ.
Fängelsedirektör. — Halmstad. 65 år 20 Jan.

C. E. E. ÅKERBERG.
Musikdirektör. — Stockholm. 50 år 19 Jan.*

BLIF MEDARBETARE i HVAR 8 DAG

Skrif aldrig och fråga först — tid går därvid förlorad — utan insänd hvad Ni tror lämpar sig för tidningen, vare sig berättelser, uppsatser eller goda fotografier af tilldragelser m. m. för dagen.

N. P. WALLMARK. †
F. d. riksdagsman. Kommunalordförande m. m. — Sundsvall. F. 30. † 10 Jan.

A. ERICSSON. †
Bokhandlare. — Lidköping. F. 41. † 17 Jan.*

O. PAULSON. †
F. d. provinsialläkare. Med. Lic. — Stockholm. F. 47. † 14 Jan.

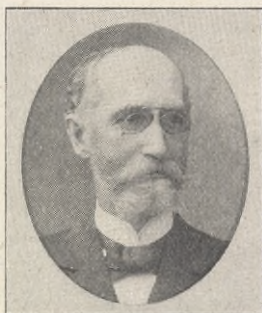
P. C. G. KLINGBERG. †
Grosshandlande. — Göteborg. F. 53. † 12 Jan.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

* Data här nedan.

C. B. BOMAN. †
Inspektör. Kommunalman. —
Falkenberg. F. 45. † 17 Jan.

V. R. HÖGBERG. †
Apotekare. Innehafvare af
apot. "Vasen". — Göteborg.
F. 46. † 20 Jan.

J. D. H. WISTRAND. †
Provinsialläkare. Med. lic. —
Östersund. F. 62. † 11 Jan.

A. SÖRENSEN. †
F. d. inneh. Tjädres Byrå i
Stockholm. — Malmö.
† 16 jan.*

GUSTAF EKDAHL; född i Södertelje. började E. affärsrörelse där 53, ordförande i Sparbanken sedan 66; kommunalordförande; mångårig lands-
tingsman och under en del år landstingets vice ordförande. Ledamot af
Riksd. A. K. 80—87 och sedan sistnämnda år af Första Kammaren; suppl.
i Konstitutionsutskottet 88, i Bankoutskottet 89—93 ledamot af Bankout-
skottet 94—96. På 75-årsdagen gjorde E. donationer å 100,000 kr. till sin
födelsestad.

GEORG JUHLIN-DANNFELT. U.-löjtn. vid Fortifikationerna 71, chef f.
Svea ing-kår och t. f. chef f. Fälttelegrafkåren 04, öfverste vid fortifika-
tionen 07.

JOHANNES LINDGREN. F. 74. Stud.-ex. 96, prästex efter endast en
termins pr öfningar 02, prästvigd s. å. Efter en kort tids tjänstgöring
som vice pastor inom sitt, Hernösands, stift, förste lärare vid Johannélunds
Missionsskolor i Stockholm till 03 och därefter t. f. föreståndare för In-
stitutet till 05 då L. blef dess ordinarie föreståndare. Sedan 1910 års
början af Evangel. Fosterlandssittelsens utsett till t. f. missionsdirektör
efter p. of. Kolmodin.

JAKOB CNATTINGIUS, stud.-ex. 78, hofr.-ex. 84, hofr.-not. s. å., lands-
kanslist i Österg län 85, länsnotarie i länet 90, kronofogde 92, auditör vid
Andra L'fgren. regt. 98; styr.-ledamot 1900 och verkst direktör 02 i
Östergötlands E. Banks kontor i Mjölby, flerårig ordförande i Mjölby
municipalnämnd, ledamot af kyrkoråd m. m.

LUDVIG WOLFF, stud.-ex. 78, med. dr. 89; intendent och öfverläkare
vid Särö kurort 02—09. Praktiserande läkare i Göteborg sedan 87; spec.
barn- och magsjukdomar. Grundade stadens poliklinik för magsjukdomar
88 och förestod densamma till 02. Ordförande i Göteborgs Läkareäll-
skap 96.

ERIK ÅKERBERG. Stud.-ex. 80, organistexamen vid musik-konserva-
toriet i Stockholm 83, studerade komposition därstädes 82—86, samt för
César Franck vid konservatorium i Paris 87—88. Därefter kyrkoorganist
i Paris och Stockholm samt musiklärare vid läroverk m. m., lärare i Sthms
Bo-garskola sedan 98; kapellmästare vid Filharmoniska sällskapet 1900—03;
dirigent i Ceciliaören 03—06 samt i ett stort antal manskor; sakkunnig i
öfverstyrelsen för rikets allmänna läroverk sedan 05, prisdomare i säll-

skapet för svenska kvartettsångens befrämjande under flera år, likaså i flera
år medlem af inköpsnämnden vid Musikiska Konstföreningen; generalsekre-
terare vid första Svenska Musikfesten 06; ledamot af Musik. Akademien
1900. Bland Ås kompositioner nämna vi Turandot, opera i 4 akter, hvar-
jemt A. komponerat ballader för kör och orkester, kammarmusik, sånger,
pianostycken samt manskvartetter.

AXEL ERICSSON. Ledamot af Lidköpings stadfullmäktige sedan 79,
dess vice ordförande 98—05, sedan sistnämnda år dess ordförande. Jemväl
mångårig ledamot af landsting och skolråd samt af styrelserna för Folk-
biblioteket, för Slöjd- och Väfskolorna och för Spirituosa A. B. m. m.

ANNA SÖRENSEN, född Lundkvist. Före sitt äktenskap med stadsingen-
ören i Malmö, S. Sörensen, innehade hon under tio år, t. o. m. 06, den
under hennes förträffliga ledning betydande vordna Tjädres Byrå i Stock-
holm, då ansedd och bekant öfver hela landet.

Forts. från sid. 286.

Det är en liten skara soldater som, under kommando
af en kapten, äro i full fart med att, när vinden är
som starkast, låta den ena väldiga pappersdraken
efter den andra stiga i luften. Först ser man en stiga
— så en — och åter en — och när tioalet är fylldt,
ser man en soldat i en gondol följa med den sista
af de sammankopplade drakarna. Medelst telefon står
han i förbindelse med sina kamrater där nere på jor-
den, och i lugn och ro kan han nu utföra sina obser-
vationer på en höjd af 2—300 meter.

VECKANS DAGAR

JANUARI 17—24.

17 jan. Kejsar Frans Josef godkänner grefve Khuen-
Hédervary's ministerlista.

— lakttages i Johannesburg en ny komet.

19 jan. Nedbrinner parlamentsbyggnaden i Kon-
stantinopel.

— Meddelas att konung Albert af Belgien gifvit sitt
tillstånd till prinsessan Clémentines förmålning med
prins Victor Napoléon.

— Från departementet Ain och andra trakter i Frank-
rike inberättas om af en våldsamt storm orsakade öf-
versvämningar (bl. a. svämma Seine och Rhône
öfver), som åstadkomma en mängd olyckor och stora
skador.

20 jan. Afprovvas i New Jersey ett af Edison upp-
funnet akkumulatorbatteri, som af E. anses skola med-
föra revolution i spårvägs- och automobiltrafiken.

— Englands bank sänker diskontot från 4 till 3½ %.

21 jan. Johannesburgs-kometen observeras från olika
trakter i Skandinavien.

— Tyska riksbanken sänker diskontot till 4½ och
lombardräntan till 5½ %.

22 jan. Vid North Bay i Ontario, Kanada, urspårar
ett järnvägståg: 42 personer dödas och 92 blifva
svårt skadade.

— Meddelas att fr. o. m. den 24 sänker svenska
riksbankens räntan med ½ % utom för afbetalnings-
lån.

— Japanska parlamentet öppnas.

24 jan. Beviljas af polisdomstolen vid Bow Street,
London, utlämnandet af den för bombattentat i Sverige
anklagade d:r Ekenberg.

INNEHÅLL: Herman Wrangel. — Ellen Hartman. —
Ur "Torquato Tasso" å Uppsala teater — Kungl. Blind-
institutet. — Debuterande dramatisk författare. — Riks-
dagens högtidliga öppnande. — Karl Staaff 50 år. —
Ministerresidenten Gyldéns afgang. — Valstriden i Eng-
land. — Brokigt utomlandsnytt. — Veckans porträttgalleri.
— Veckans dagar.

OBS.! Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan särskildt medgifvande förbjudes vid laga påföljd.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG 1910.